

RODOVÁ KONFORMITA A JEJ VZŤAH K RODINNÉMU ZÁZEMIU RESPONDENTIEK

IVANA LYÓCSA

Abstrakt: Výsledky výskumov rodovej konformity⁹ naznačujú, že ľudia sa medzi sebou navzájom líšia tým, do akej miery sa prispôsobujú a súhlasia s rodovými očakávaniami, ktoré im spoločnosť predkladá. James R. Mahalik et al. (2005) vytvorili Inventár stotožnenia sa s normami ženskosti (angl. *Conformity to Feminine Norms Inventory*) práve za účelom poskytnúť výskumníkom/-ičkam a osobám pracujúcim v klinickej praxi nástroj, ktorý im umožní merať konformitu jednotlivca s normami ženskosti. Skrátenu verziu tohto nástroja sme použili na vzorke vysokoškolských študentiek odboru sociálna práca. V príspevku sú prezentované tiež výsledky analýzy, ktorej cieľom bolo zistiť, či existuje vzťah medzi rodovou konformitou študentiek a ich rodinným zázemím. Za účelom merania rodinného zázemia študentiek boli študentky požiadané, aby uviedli najvyššie dosiahnuté vzdelanie matky a otca.

Kľúčové slová: Rodová konformita. Rodové normy. Feminity. Vysokoškolské študentky odboru sociálna práca. Rodinné zázemie.

Abstract: Research on the gender conformity, indicates that people differ in the extent in which they adapt and accept gender expectations in the society. James R. Mahalik et al. (2005) constructed *Conformity to Feminine Norms Inventory*, which can be used by researchers and clinicians, to measure conformity to feminine norms. In the paper the abbreviated form of this inventory was used at the sample of undergraduates – women of social work. The paper presents results of an analysis examining the relationship between gender conformity of undergraduates and their family background, measured by the highest education level of students' parents.

Keywords: Gender conformity. Gender norms. Feminites. Undergraduates – women of social work. Family background.

Úvod

So ženami a ženskosťou sú asociované pojmy (atribúty, kvality) ako slabosť, pasivita, emocionálnosť, súkromná sféra (Bačová, Matejovská, 2003), citlivosť k potrebám druhých, empatia, jemnosť, submisia, starostlivosť o druhých, expresivita (pozri Wyrobková, 2005), „...závislosť, miernosť, láskavosť...a sebatotlačanie...“ (Bačová, Mikulášková, 2000a, s. 26). Odlišné, protikladné kvality, ako sila, racionálnosť, aktivita, verejná sféra, autonómia, nezávislosť či dominancia (Bačová, Mikulášková, 2000a; Bačová, Matejovská 2003 Wyrobková, 2005) sú spájané s mužmi a mužskosťou.

Vyššie uvedené kvality sú súčasťou vžitých a všeobecne akceptovaných predstáv o ženskosti a mužskosti. Tieto predstavy sa odrážajú v odlišných očakávaniach smerovaných k ženám/dievčatám a k mužom/chlapcom (Kiczková, 2002)¹⁰. Spoločenské očakávania

⁹ V príspevku používame termín rodová konformita a rodové normy namiesto termínov rodovo rolová konformita (angl. *gender role conformity*) a rodovo rolové normy (angl. *gender role norms*). Uvedené termíny považujeme z hľadiska ich významu za synonymá.

¹⁰ Podľa výsledkov výskumu realizovaného na Slovensku v roku 2006, slovenské ženy a muži očakávajú, že „správna žena“ bude schopná postarať sa o domácnosť, príjemná spoločníčka, jemná a citlivá k problémom iných, a krásna. Uvedené charakteristiky boli v podstatne vyššej miere („...najmenej 10 percentuálnych bodov pri

V rámci skúmania rodovej konformity VŠ študentiek sme skúmali tiež vzťah medzi rodinným zázemím¹⁶ VŠ študentiek a ich konformitou k normám ženskosti. Zaujímalo nás, či a ako môže súvisieť vzdelanie matky a otca s tým, nakoľko sa študentky stotožňujú s vybranými normami ženskosti. Časť autorov sa zhoduje na tom, že „...ľudia s vyšším stupňom vzdelania sú menej rodovo typickí, keďže univerzitné prostredie má vplyv na názory jednotlivca, utvárajúc otvorenejšie, tolerantnejšie a egalitárnejšie hodnoty a postoje k pracovným a rodinným rolám mužov a žien“ (pozri Calvo-Salguero, García-Martínez, Monteoliva, 2008, s. 537). Keďže rodová konformita sa týka tiež postoja jednotlivca k rodovým normám¹⁷, vyššie uvedené tvrdenie nás inšpirovalo k skúmaniu vzťahu medzi rodovou konformitou respondentiek a vzdelaním ich rodičov. Výsledky nášho výskumu ponúkajú možnú odpoveď na spomínanú otázku, ktorej generalizácia si však vyžaduje realizáciu reprezentatívneho výskumu.

1. Výskum rodovej konformity u vysokoškolských študentiek odboru sociálna práca

Hlavným cieľom výskumu bolo zistiť mieru stotožnenia sa VŠ študentiek s vybranými normami ženskosti, t. j. zistiť ich rodovú konformitu. Zároveň nás zaujímalo, či sa rodová konformita študentiek líši v závislosti od obsahu konkrétnej normy ženskosti (čiastkový cieľ č. 1), a od najvyššieho dosiahnutého stupňa vzdelania ich rodičov (čiastkový cieľ č. 2).

Výskumu sa zúčastnilo 281 VŠ študentiek odboru sociálna práca z dvoch vysokých škôl na východnom Slovensku – *Katedra sociálnej práce FF Prešovskej univerzity v Prešove* (s počtom respondentiek $N = 86$) a *Katedra sociálnej práce FF Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach* ($N = 195$). Údaje boli zozbierané v mesiacoch september – október 2011¹⁸. Išlo o príležitostný výber škôl a do výskumu boli zahrnuté denné študentky všetkých ročníkov bakalárskeho a magisterského stupňa štúdia. Výskumnú vzorku tvorili prevažne študentky bakalárskeho stupňa štúdia (65%). Vzhľadom k uvedenej skutočnosti nie je možné zistenia tohto výskumu zovšeobecňovať. Výsledky za výskumnú vzorku však umožňujú 1) zistiť mieru konformity s tradičnými normami ženskosti u študentiek, u ktorých možno predpokladať, že v budúcnosti budú vykonávať praktickú sociálnu prácu a, že ich miera stotožnenia sa s týmito normami by mohla mať vplyv na ich prácu s klientmi/-kami; 2) čiastočne overiť spoľahlivosť použitého dotazníka v našom kultúrnom prostredí. Vek študentiek bol v rozmedzí 18 – 28 rokov, priemerný vek bol 21,37 rokov ($SD^{19} = 1,80$). Čo sa týka miesta trvalého bydliska, 56% ($N = 156$) študentiek uviedlo, že býva v meste, 43% ($N = 125$) v obci. Výskumnú vzorku tvorili prevažne slobodné študentky (94%, $N = 261$, 5 bolo vydatých a 13 žijúcich v kohabitácii), heterosexuálne orientované (99%, $N = 279$, 2 boli bisexuálne orientované). Najviac zastúpeným najvyššie dosiahnutým vzdelaním matky a otca respondentiek bolo stredoškolské vzdelanie

¹⁶ V odbornej literatúre sa môžeme stretnúť s viacerými merateľnými a nemerateľnými ukazovateľmi rodinného zázemia. K takýmto ukazovateľom možno zaradiť napr. aj skutočnosť, či jednotlivec vyrastá/vyrastal v úplnej alebo neúplnej rodine, či má/mal súrodencov, alebo nie. Rodinné zázemie, resp. socio-ekonomický status rodiny (angl. označovaný ako SES of a family) sú často merané pomocou dosiahnutého vzdelania (merané napr. v rokoch vzdelávania) a/alebo pracovného postavenia (angl. occupational status) rodičov (pozri napr. de Graaf, Huinink, 1992; Brunello, Checchi, 2003). Rodinné zázemie tvorí okrem kultúrneho kapitálu rodičov (vzdelanie a zamestnanie rodičov) aj sociálny a finančný kapitál rodičov (vplyvné známi rodičov, príjmy rodičov, vybavenie domácnosti rodičov, názory na finančnú situáciu rodičov či náklady na štúdium) (Holda, 1998, in: Minksová, 2010).

¹⁷ Pozri Tabuľku č. 2, v ktorej je uvedený príklad položky formulovanej za účelom merania kognitívnej zložky rodovej konformity v nami použitom dotazníku.

¹⁸ V tom istom čase sme skúmali konformitu VŠ študentov odboru sociálna práca s vybranými tradičnými normami mužskosti (viac pozri Lyócsa, 2011c).

¹⁹ SD = štandardná odchýlka (z angl. standard deviation).

s maturitou. Pre percentuálne zastúpenie jednotlivých stupňov vzdelania u matky a otca respondentiek pozri Tabuľku č. 1.

Tabuľka č. 1: Vybrané sociodemografické charakteristiky výskumnej vzorky

	Charakteristika	N (v %)
KSP PU (N = 86)	Bc. stupeň spolu	56 (65%)
	Mgr. stupeň spolu	30 (35%)
KSP UPJŠ (N = 195)	Bc. stupeň spolu	126 (65%)
	Mgr. stupeň spolu	69 (35%)
Vzdelanie matka (N = 277)	Základné	5 (2%)
	SŠ bez maturity	66 (24%)
	SŠ s maturitou	155 (56%)
	VŠ	51 (18%)
Vzdelanie otec (N = 276)	Základné	3 (1%)
	SŠ bez maturity	80 (29%)
	SŠ s maturitou	146 (53%)
	VŠ	47 (17%)

Poznámka: Pre lepšiu orientáciu je v každej vybranej charakteristike červenou farbou vyznačená tá kategória, ktorá bola vo výskumnej vzorke zastúpená najviac.

1.1 Metodika

Rodovú konformitu VŠ študentiek sme zisťovali dotazníkovým šetrením, pričom sme použili štandardizovaný dotazník *Conformity to Feminine Norms Inventory*, známy tiež pod skratkou *CFNI* (Mahalik et al., 2005). Ide o sebahodnotiaci nástroj, ktorý výskumníkom/-ičkam a osobám pracujúcim v klinickej praxi umožňuje stanoviť mieru konformity jednotlivca k rôznym tradičným normám ženskosti v troch oblastiach – v jeho správaní, názoroch a pocitoch (Mahalik et al., 2005)²⁰. *CFNI* má v porovnaní s inými nástrojmi zostrojenými za účelom merania ženskosti viaceré výhody: 1) zisťuje konformitu ženy s tradičnými normami ženskosti a nie iné aspekty ženskosti, ktoré s touto konformitou môžu súvisieť, 2) meria tri zložky konformity²¹, vďaka čomu je meranie konformity komplexnejšie (pozri príklad v Tabuľke č. 2), 3) spomínanú konformitu meria prostredníctvom väčšieho počtu tradičných noriem ženskosti (pôvodnú verziu *CFNI* tvorí 8 noriem ženskosti), 4) okrem konformity meria tiež nekonformitu ženy s tradičnými normami ženskosti²². My sme k meraniu rodovej konformity použili skrátenú verziu *CFNI*, a síce *CFNI-45*, ktorú overili a prvýkrát použili autori Mike C. Parent a Bonnie Moradi (2010). Ide o 45-položkovú variantu *CFNI*, ktorá na rozdiel od pôvodnej verzie *CFNI* (84-položkovej s 8 subškálami) zisťuje konformitu a nekonformitu respondentky k 9 normám ženskosti²³ (názvy a charakteristiky jednotlivých noriem sú uvedené v Tabuľke č. 3). Pôvodná a skrátená verzia *CFNI* bola doposiaľ použitá okrem USA (Mahalik et al., 2005; Parent, Moradi, 2011) tiež

²⁰ Viac k procesu tvorby *CFNI* pozri James R. Mahalik et al. (2005).

²¹ Tri zložky konformity odrážajú tri dimenzie noriem ženskosti – behaviorálnu, emocionálnu a kognitívnu dimenziu (Mahalik et al., 2003).

²² *CFNI* zisťuje súhlas (stotožnenie sa) ženy s položkami, ktoré sú formulované v súlade s tradičnými normami ženskosti, ako aj jej súhlas s položkami, ktoré sú formulované v rozpore s týmito normami. Ak vychádzame z modelu rodovej konformity J. R. Mahalika (Mahalik et al., 2003), tak potom nesúhlas ženy s položkami zisťujúcimi jej konformitu ešte nemusí nutne znamenať jej nesúhlas s položkami zisťujúcimi jej nekonformitu.

²³ *CFNI* je tvorený tiež subškálou *Nice in relationships*, ktorá je v skrátenej verzii rozdelená do dvoch subškál *Sweet and Nice*, a *Relational*.

v Španielsku (Sánchez-López et al., 2009; Sánchez-López, Cuéllar-Flores, 2011) a v Kanade (Parent, Moradi, 2010).

Tabuľka č. 2: Tri zložky rodovej konformity merané prostredníctvom CFNI

Subškála	Behaviorálna konformita	Emocionálna konformita	Kognitívna konformita
Thinness (Štíhlosť)	Stále sa snažím schudnúť.	Radšej by som bola štíhlejšia.*	Vyzerala by som lepšie, keby som pribrala pár kíľ.*

Zdroj: J. R. Mahalik et al. (2005)

Tabuľka č. 3: Subškály CFNI-45

Názov subškály	Charakteristika subškály
Sweet and Nice (Láskavá a milá)	Byť milá k ostatným.
Relational (Vzťahová)	Prvenstvo uchovávaní priateľstiev.
Thinness (Štíhlosť)	Dbáť na štíhlu líniu.
Modesty (Skromnosť)	Zdržať sa upozorňovania na talenty a schopnosti jednotlivca.
Domestic (Vzťah k domácnosti)	Udržiavať domácnosť.
Care for Children (Starostlivosť o deti)	Staráť sa a byť s deťmi.
Romantic Relationship (Romantický vzťah)	Angažovať sa v romantickom vzťahu.
Sexual Fidelity (Sexuálna vernosť)	Ostať sexuálne vernou v rámci jedného vzťahu.
Investment in Appearance (Investícia do zovňajška)	Udržiavanie a zvyšovanie fyzického vzhľadu.

Zdroj: J. R. Mahalik et al. (2005), M. C. Parent, B. Moradi (2010)

1.2 Výsledky výskumu

Účastníčky výskumu sa v priemere najviac stotožňovali s normami ženskosti obsiahnutými v subškálach: *Care for Children*, *Domestic*, a *Sweet and Nice* (pozri Tabuľku č. 4). Naopak, v priemere najnižšiu mieru stotožnenia sme zistili v prípade subškál: *Modesty* a *Thinness*. Študentky boli najviac jednotné pri hodnotení subškál *Modesty*, a *Sweet and Nice* (pozri hodnoty *SD* v tabuľke nižšie), naopak, najmenej jednotné boli pri subškálach *Thinness* a *Sexual Fidelity*. Uvedené výsledky tak naznačujú, že účastníčky výskumu sa medzi sebou navzájom líšia mierou stotožnenia sa so skúmanými normami.

Tabuľka č. 4: Základné popisné charakteristiky subškál CMNI-46

Názov subškály	M	SD	α^{24}
Sweet and Nice	9,915	1,871	0,510
Relational	8,544	2,068	0,515
Thinness	7,733	3,620	0,892
Modesty	6,929	1,745	0,598
Domestic	10,480	2,150	0,678
Care for Children	11,299	2,466	0,828
Romantic Relationship	9,733	2,267	0,722
Sexual Fidelity	8,883	3,361	0,842
Investment in Appearance	8,594	2,643	0,737
CFNI-45	82,110	9,135	0,738

Za účelom zistiť, či a ako súvisí vzdelanie rodičov respondentiek s ich rodovou konformitou (pri kontrolovaní veku a trvalého pobytu respondentiek), sme uskutočnili viacnásobnú lineárnu regresnú analýzu (pozri Tabuľku č. 5). Vychádzajúc z výsledkov analýzy môžeme konštatovať, že vzdelanie rodičov nesúvisí s konformitou respondentiek ku skúmaným normám ženskosti.

²⁴ Cronbachova alpha.

Tabuľka č. 5: Výsledky lineárnych regresných modelov

Závislá premenná Subškála (N =274)	Nezávislé premenné				Konštanta	F
	Vzdelanie matky	Vzdelanie otca	Trvalý pobyt	Vek		
Sweet and Nice	-0,02	-0,18	-0,11	0,02	10,19***	0,35
Relational	0,05	0,30	-0,14	-0,05	8,61***	1,11
Thinness	0,05	0,31	0,11	0,09	4,62	0,39
Modesty	0,09	0,13	0,51**	0,11*	3,79***	2,04*
Domestic	0,18	-0,09	0,34	0,07	8,52***	0,72
Care for Children	-0,25	0,01	-0,00	-0,04	12,82***	0,37
Romantic Relationship	0,12	-0,21	-0,01	-0,04	10,87***	0,26
Sexual Fidelity	-0,09	0,01	0,96**	0,38	7,92***	1,44
Investment in Appearance	0,14	0,06	0,12	-0,09	9,95***	0,45
CFNI-45	0,28	0,33	1,76	0,11	77,28***	0,62

Záver

Vyššie uvedené výsledky výskumu rodovej konformity u VŠ študentiek odboru sociálna práca sú podmienené viacerými skutočnosťami – použitou technikou zberu dát, položkami (tvrdeniami), na ktoré sme sa pýtali, použitou škálou, výskumnou vzorkou či špecifickým kultúrnym kontextom. Môžeme predpokladať, že zaradením iných položiek, použitím inej techniky zberu dát či inej výskumnej vzorky, by sme získali iné výsledky v skúmanej oblasti. Napriek spomínaným limitom výskumu, považujeme daný výskum za prínosný, keďže prináša doposiaľ absentujúce informácie o konformite slovenských žien k vybraným tradičným normám ženskosti²⁵. Výsledky výskumu poskytujú informácie o významných normách ženskosti u konkrétnej skupiny žien na Slovensku a o vzťahu medzi rodovou konformitou respondentiek a najvyšším dosiahnutým vzdelaním ich rodičov. Zistili sme, že účastníčky výskumu sa v priemere najviac stotožňujú: 1) s normou ženskosti, podľa ktorej by sa žena mala postarať a byť s deťmi, 2) s normou, podľa ktorej by žena mala udržiavať svoju domácnosť v čistote, a 3) s normou, podľa ktorej by žena mala byť voči ostatným milá, príjemná. Respondentky boli v rámci hodnotenia uvedených noriem najjednoduchšie práve pri poslednej uvádzanej norme. Môžeme sa len domnievať, aký dopad by mohla mať nami zistená konformita študentiek na ich prácu s klientmi/-kami: 1) vyššiu mieru kontroly ohľadne záležitostí týkajúcich sa starostlivosti o dieťa a domácnosť v prípade klientok, častejšie odporúčania ohľadne uvedených záležitostí v prípade klientov, resp. prehliadanie klientov v týchto záležitostiach, 2) problémy s vymedzením a udrжанím hraníc vo vzťahoch s klientmi/-kami, kvôli snahe študentky naplniť normu o milej a citlivej povahe ženy. Účastníčky výskumu sa zároveň v priemere najmenej stotožňovali: 1) s normou, podľa ktorej je žena skromná – t. j. nemá tendenciu zmieňovať sa vo svojom okolí o svojich úspechoch, a 2) s normou, podľa ktorej je pre ženu dôležité byť štíhlu. Výsledky výskumu zároveň ukázali, že vzdelanie rodičov nesúvisí s mierou stotožnenia sa respondentiek so skúmanými normami. Ďalšie skúmanie rodovej konformity by mohlo priniesť odpoveď na otázku, či a ako zistená konformita respondentiek súvisí s tým, ako respondentky v rámci svojej praxe vnímajú a pracujú s klientmi/-kami.

²⁵ Podľa nám dostupných zdrojov, bola na Slovensku doposiaľ skúmaná len konformita chlapcov s vybranými tradičnými mužskými normami (Bačová, Matejovská, 2003).

Pod'akovanie

Moje pod'akovanie patrí účastníckam výskumu, prof. Jamesovi R. Mahalikovi (*Department of Counseling, Developmental, and Educational Psychology, Boston College*), doc. PhDr. Jaroslave Staškovej, PhD. (*Ústav jazykových kompetencií PU v Prešove*), doc. PhDr. Beáte Balogovej, PhD., Mgr. Monike Bosej, PhD., PhDr. Márii Bayerovej, Mgr. Michaele Lipčakovej (*Katedra sociálnej práce, IEaSP FF PU v Prešove*), prof. PhDr. Eve Žiakovej, CSc., JUDr. Mgr. Márii Sedlákovej, PhD., PhDr. Agnese Kočišovej a PhDr. Kataríne Šiňanskej (*Katedra sociálnej práce FF UPJŠ v Košiciach*).

Literatúra:

- BAČOVÁ, Viera, MATEJOVSKÁ, Ivana. 2003. Maskulinita ako sociálna norma u adolescentných chlapcov a dievčat. In *Československá psychologie*. ISSN 0009-062X, 2003, roč. XLVII, č. 1., s. 19 – 30.
- BAČOVÁ, Viera, MIKULÁŠKOVÁ, Gabriela. 2000a. Rodové presvedčenia a rodové identifikácie adolescentných chlapcov a dievčat. In *Československá psychologie*. ISSN 0009-062X, 2000, roč. XLIV, č. 1., s. 26 – 44.
- BAČOVÁ, Viera, MIKULÁŠKOVÁ, Gabriela. 2000b. Čo si myslia adolescentní chlapci a dievčatá o úlohách ženy a muža v rodine. In *ASPEKT, feministický kultúrny časopis*, 2000, roč. 2000, č. 1, s. 98 – 108.
- BRUNELLO, Giorgio, CHECCHI, Daniele. 2003. School Quality and Family Background in Italy. [online] In *Feem.it*. [cit. 2012-06-01]. Dostupné na: <<http://www.feem.it/userfiles/attach/Publication/NDL2003/NDL2003-010.pdf>>.
- BÚTOROVÁ, Zora. 2008. Ženy a muži v priesečníku spoločenských očakávaní. In BÚTOROVÁ, Zora et al. 2008. *Ona a on na Slovensku. Zaostrené na rod a vek*. Bratislava : Inštitút pre verejné otázky, 2008. ISBN 978-80-89345-10-6, s. 17 – 42.
- CALVO-SALGUERO, Antonia, GARCÍA-MARTINÉZ, José Miguel Ángel, MONTEOLIVA, Adelaida. 2008. Differences Between and Within Genders in Gender Role Orientation According to Age and Level of Education. In *Sex Roles*, ISSN 0360-0025, 2008, Vol. 58, No. 7-8, p. 535 – 548.
- DE GRAAF, Paul M., HUININK, Johaness J. 1992. Trends in measured and unmeasured effects of family background on educational attainment and occupational status in the Federal Republic of Germany [online] In *Social Science Research*. [cit. 2012-06-01]. ISSN 0049-089X, 1992, Vol. 21, Issue 1, p. 84 – 112. Dostupné tiež na: <<http://arno.uvt.nl/show.cgi?fid=63718>>.
- KICZKOVÁ, Zuzana. 2002. O štruktúre a funkcii rodových stereotypov. In KREDÁTUS, Jozef, TOKÁROVÁ, Anna (eds.). *Kvalita života a ľudské práva v kontextoch sociálnej práce a vzdelávania dospelých. Zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou, konanej dňa 2. a 3. apríla 2001 v Prešove*. Prešov : Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, 2002. ISBN 80-8068-088-4, s. 312 – 323.
- KICZKOVÁ, Zuzana. 2006. Rodové štúdiá na Slovensku. In MACHÁČEK, Ladislav (ed.). *GENDER – RODOVOSŤ v pedagogickom výskume a praxi*. Trnava: Katedra pedagogiky FF UCM v Trnave, Slovenská pedagogická spoločnosť pri SAV, 2006. ISBN 80-89220-39-8, s. 9 – 30.
- LYÓCSA, Ivana. 2011a. Príčiny a dopady konštruktov rodičovstva (materstva a otcovstva) u pracovníčok a pracovníkov sociálnoprávnej ochrany detí: príklad Veľkej Británie, Kanady a Izraela. In *Sociální práce/Sociálna práca*. ISSN 1213-6204, 2011, roč. 11, č. 2, s. 96 – 104.
- LYÓCSA, Ivana. 2011b. Nástroje merania ženskosti a mužskosti: vhodné nástroje pre výskum v sociálnej práci na Slovensku? In TRUHLÁŘOVÁ, Zuzana, LEVICKÁ, Katarína (eds.). *Od teorie k praxi, od praxe k teorii. Sborník z konferencie VIII. Hradecké dny sociální práce Hradec Králové 7. až 8. října 2011. Hradec Králové : nakladatelství Gaudeamus, Univerzita Hradec Králové*, 2011. ISBN 978-80-7435-138-9, s. 318 – 325.
- LYÓCSA, Ivana. 2011c. Rodovo rolová konformita: starí rodičia v domácnosti. In *Medzigeneračné mosty. Zborník príspevkov z konferencie s medzinárodnou účasťou, konanej dňa 10. novembra 2011 v Prešove*. (v tlači)
- MAHALIK, James R. et al. 2003. Development of the Conformity to Masculine Norms Inventory. In *Psychology of Men & Masculinity*, ISSN 1524-9220, 2003, Vol. 4, No. 1, p. 3 – 25.
- MAHALIK, James R. et al. 2005. Development of the Conformity to Feminine Norms Inventory. In *Sex Roles*, ISSN 0360-0025, 2005, Vol. 52, No. 7-8, p. 417 – 435.
- MINKSOVÁ, Lenka. 2010. Vysokoškólači – prehľad hlavných sociologických výzkumů realizovaných v ČR [online] In *Data a výzkum – SDA Info*. Vložené 2010-10-16. [cit. 2012-06-01]. ISSN 1802-8152, 2010, roč. 2010, č. 1, s. 39 – 60. Dostupné tiež na: <http://dav.soc.cas.cz/uploads/0cef0da1bacc35ea4353fd5d8eb52bb1bd9add7e_DaV10_1_s39_60.pdf>.
- PARENT, Mike C., MORADI, Bonnie. 2010. Confirmatory Factor Analysis of the Conformity to Feminine Norms Inventory and Development of an Abbreviated Version: The CFNI-45. In *Psychology of Women Quarterly*, ISSN 1471-6402, 2010, Vol. 34, No. 1, p. 97 – 109.

- SÁNCHEZ-LÓPEZ, Maria Pilar et al. 2009. Conformity to Feminine Gender Norms in the Spanish population. In *Social Behavior and Personality: an international journal*, ISSN 0301-2212, 2009, Vol. 37, No. 9, p. 1171 – 1186.
- SÁNCHEZ-LÓPEZ, Mariá del Pilar, CUÉLLAR-FLORES, Isabel. 2011. Comparison of Feminine Gender Norms among Spanish and American College Women. In *Psychology*. ISSN 21527180, 2011, Vol. 2, No. 4, p. 300 – 306.
- WYROBKOVÁ, Adriana. 2005. Feminita a maskulinita v sociálně-psychologických teóriách a výzkumu. In *Československá psychologie*. ISSN 0009-062X, 2005, roč. XLIX, č. 6., s. 540 – 553.

Kontakt na autorku:

Mgr. Ivana Lyócsa

Katedra sociálnej práce, Inštitút edukológie a sociálnej práce

Filozofická fakulta Prešovská univerzita v Prešove

ul. 17. novembra č. 1, Prešov 080 78

E-mail: ivana.lyocsa@gmail.com